

Н. М. Філіпова,*канд. філол. наук, доц.,**Національний університет кораблебудування імені адмірала С.Й. Макарова,
доцент кафедри прикладної лінгвістики*

УКРАЇНСЬКОМОВНА ПРИКЛАДНА ТЕРМІНОГРАФІЯ

В статті увагу зосереджено на прикладному аспекті українськомовного термінознавства, а саме на особливостях призначення навчальних термінологічних словників. Проаналізовано деякі здобутки прикладної термінографії в Україні. Схарактеризовано основні комунікативно-орієнтовані підходи до їх укладання.

Ключові слова: українська мова, навчальний словник, термінологія, прикладна термінографія.

Постановка проблеми. Концептуальне осмислення українськомовної навчальної термінографії досить активно відбувається протягом останніх 20 років: ми стали свідками справжньої термінографічної революції в Україні. Різноманітні інтерпретації методологічних засад укладання таких словників доцільно пояснити багатоаспектною природою наукових підходів.

Актуальність цієї проблеми обґрунтовано тим фактом, що навчальні словники можуть бути доволі ефективними засобами навчання як рідної, так і іноземної мов, що видається достатньо важливим фактором вияву уваги суспільства до мовленнєвої культури, оптимізації професійно-наукової комунікації, розширення інформаційного середовища. На жаль, навчальна українськомовна термінографія залишається своєрідною "попелюшкою", хоч потенціал навчального термінологічного словникарства майже невичерпний: такі лінгвістичні ресурси дають змогу показати структури терміносистем, концептуальні і семантичні відношення між компонентами їхніх структур, описати їхні граматичні, лексичні, жанрові особливості, привернути увагу до різних аспектів реального функціонування термінів як основних одиниць фахових словників.

Мета статті полягає в тому, щоб окреслити розуміння ролі навчальної термінографії і привернути увагу до важливості ефективного професійного спілкування спеціалістів у різних сферах науки і техніки, що певною мірою забезпечується їхньою підготовкою в процесі навчання.

Завдання статті пов'язані з її метою: висвітлити деякі погляди на навчальні термінографії та навести приклади комунікативно-орієнтованого підходу до їх укладання.

Взагалі протягом останніх двадцяти років було видано багато термінологічних і термінографічних розвідок: а) монографій, у яких висвітлюються лінгвістичні та екстралінгвістичні чинники лексичного значення, зовнішньої форми (структури) термінів, соціолінгвістичних тенденцій становлення національних терміносистем [8]; б) навчальних посібників, які навіть замінюють підручники [2]; в) навчально-методичних посібників, видань, які допомагають студентам опанувати знання самостійно [4]; г) методичних рекомендацій або вказівок, які роз'яснюють окремі теми і демонструють методику виконання окремих завдань [7]; д) практикумів,

видань, які допомагають набути і сформувати потрібні навички [12]; ж) конспектів лекцій, які представляють весь теоретичний курс або окремі його розділи [10]. Мета всіх цих видань полягає в тому, щоб допомогти бакалаврам, магістрантам, аспірантам зрозуміти особливості теорії і практики використання інформації, яка пов'язана з термінологією і термінографією. Зрозуміло, що їх можна розділити на три великих групи: 1) видання, які зосереджують увагу на історії становлення національних українських термінологій, розвитку української термінографії і загальнонаукових українськомовних праць із теорії термінознавства і термінографії; 2) видання, що знайомлять з особливостями дефініцій, значення, походження, морфологічної і словотворчої структури термінів, проблемам "термін - слово", "термін - пізнавальний концепт"; опису різних терміносистем; 3) видання, які висвітлюють проблеми, пов'язані із стандартизацією, термінологічним плануванням і їх вирішенням.

Окремо автори зосереджують увагу на проблемах відставання термінологічної теорії від практики, необхідності дотримання єдиного підходу до співвідношення термінологічної і загальноживаної лексики, розуміння терміна "термінологічний словник", розробки методів формування реєстру словника, особливостях лексико-семантичних відношень (синонімія, омонімія, паронімія, полісемія тощо), надмірного впливу англійської мови на українськомовні галузеві термінології.

Одним із прикладів актуального, комплексного, міждисциплінарного підходу до вивчення, вживання і творення українських термінів може бути монографія М. О. Вакулєнко "Українська термінологія і комплексний аналіз". Автор розкриває основні поняття термінології, аналізує загальні тенденції розвитку сучасних терміносистем, дає власну оцінку процесам еволюції терміносистем (полісемії, омонімії, синонімії), надає рекомендації щодо перекладу термінів, досліджує проблему іншомовних запозичень і сучасного правопису [3].

Достатньо ознайомитися з доробками науково-теоретичного часопису Інституту мовознавства ім. Потебні і Українського мовно-інформаційного фонду НАНУ "Мовознавство" за останні три роки: як відомо, він знайомить читачів із провідними спеціалістами широкого спектру актуальних мовознавчих проблем, до яких належать і такі галузі, як термінознавство і термінографія.

Л. О. Симоненко в декількох статтях зосереджує увагу на розумінні поняття "термін" як слова або словосполучення, що не тільки позначає поняття будь-якої сфери діяльності людини а й має особливості: виконання номінативної функції і забезпечення зв'язку слова - терміна і поняття, тобто пізнавально-номінативну функцію реєстрації, збереження й узагальнення наукових і технічних знань; системність; наявність дефініції, тенденцію до однозначності в термінології кожної конкретної галузі; високу інформативність, точність, експресивну нейтральність. Автор також велику увагу приділяє огляду українськомовної термінографії, починаючи з 20-х років минулого століття, тобто історії укладання українськомовних галузевих словників різних типів. До актуальних питань він уналежнює виділення типів термінологічних словників і створення віртуальних лексикографічних систем. Крім того, автор наголошує, що початок 21-го століття характеризується: 1) "термінологічним вибухом", який зумовлений зміною геополітичної орієнтації" [15, с. 39], зміною лінгвістичної моделі світу, появою не тільки нових термінів, а і цілих нових терміносистем (напр., *едукологія*); 2) міждисциплінарним і навіть трансдисциплінарним характером термінології, це означає, що мовні одиниці одночасно фіксують елементи знання, входять у синтез мислення і зумовлюють рух практики і теорії; 3) фактом, що українська мова стає реальною мовою державного

управління, ЗМІ, науки, техніки, економіки, освіти; 4) потужним глобалізаційним тиском, що виявляється в інтенсивному запозиченні іноземних слів і навіть загрози для подальшого органічного розвитку української мови; 5) активними теоретичними дослідженнями різних терміносистем [16].

Цікавими результатами досліджень поділилася Л. П. Васильєва: вони стосуються ролі навчальних словників, комунікативні вимоги до укладання двомовних словників і формування деяких термінологій південнослов'янських мов (хорватської, сербської, болгарської, словенської, чорногорської), що дає змогу створити певне уявлення про лексикографічні традиції, які склалися в цьому регіоні. Звичайно, авторка підкреслює можливості використання новітніх комп'ютерних технологій для надання користувачам доступу до словників через Інтернет [5, 6].

Окреме місце посідають статті, присвячені правилам і вимогам до укладання словникових статей, зокрема, дефініціям. Так, І. В. Олександрук узагалі вважає, що опис дефініцій - це одне з основних завдань лексикографії. Огляд репрезентативних робіт дає підстави розмежувати поняття "тлумачення" і "дефініція": перше пов'язане із загальноживаними лексемами, а друге - з термінами [14].

Надзвичайно корисним є дослідження А. П. Загнітка, що стосується лексикографічних технологій тлумачення граматичної семантики у слов'янській лексикографії [9].

Здобутки вітчизняної термінографії аналізує І. А. Казимилова: вона показує особливе місце словників у соціокультурній ситуації початку 21 століття: саме в цей період виникає нагальна потреба на орієнтацію всієї лінгвістики на поширення результатів досліджень у словниковій формі і ролі різних джерел інформації, оскільки словники дають змогу демонструвати динаміку мовних змін. Дуже корисним виявляється розкриття проблеми типології словників, систематизації лексикографічних джерел, класифікації статусу термінологічних словників. Проведений нею аналіз словників лінгвістичних термінів уможливив висновок про те, що цей жанр термінографічних праць розвивається в Україні активно, хоч і нерівномірно [11].

Не можна не згадати добрим словом традиційно плідну, послідовну і систематичну діяльність ентузіастів - термінологів Львівського Національного університету імені Івана Франка, яка спрямована на реалізацію міжкафедрального проекту з укладання перекладних тематичних навчальних словників. Звичайно, окремої подяки заслуговують спеціалісти Національного університету "Львівська політехніка": вони, незважаючи на будь-які негаразди і проблеми, регулярно проводять конференції "Проблеми української термінології" і випускають серію "Проблеми української термінології" у Віснику НУ "Львівська політехніка", звідки можна дізнатися про цікаві новини стосовно теоретичних засад термінознавства, лексикографії, термінологій природничих і гуманітарних наук та практики їх використання.

Виклад основного матеріалу. Незважаючи на той факт, що не всі лінгвісти вважають лексикографію прикладною галуззю лінгвістики, ми дотримуємося думки, що прикладна лінгвістика з функційної точки зору - це наукова дисципліна, яка вивчає і розробляє засоби оптимізації функціонування мови. Це означає, що маються на увазі основні мовні функції: когнітивна, яка полягає в тому, що мова - це основний засіб пізнання, а когнітивна система людини - це процесор обробки знань (напр., комп'ютерна лінгвістика, психолінгвістика); епістемічна, яка означає, що мовна система - це основний засіб збереження і збагачення накопиченої інформації (напр., лексикографія); комунікативна, яка визначає мову основним засобом передачі й обміну інформацією (напр., переклад, комунікативна технологія). Окрім того, прикладна лінгвістика сьогодні

розуміється досить широко, як діяльність, що використовує теоретичні знання про устрій і функціонування мови у різних нелінгвістичних сферах діяльності людини, а також теоретичні обґрунтування такої діяльності [1, с. 7].

Особливий прикладний характер набуває термінографія, до компетенції якої належить сфера укладання навчальних термінографічних словників, оскільки вони надають системний опис певної термінологічної сфери або її фрагмента і концентрують увагу на підвищенні ефективності навчального процесу: формування знань лексики, граматики, словотвору в царині цієї термінологічної сфери або рецептивних і продуктивних навичок і компетенцій в процесі вивчення рідної або іноземних мов. Таким чином, навчальні термінологічні словники можна вважати важливим навчальним ресурсом, обов'язковим компонентом методичного забезпечення.

Українська термінологічна лексикографія (термінографія), взагалі, і навчальна термінографія, зокрема, сьогодні відзначаються досить чіткими спеціальними чинниками, які організують весь лексикографічний процес: вибір комунікативної мети користувача, тобто зручне ресурсне забезпечення своєї ефективної діяльності і адекватно розуміння ефективності укладачем словника (відношення "адресант versus адресат"); вибір структури словника; формування фрейму терміносистеми, глибина якого залежить від потреб "замовника"; збір термінів; вибір структури словникової статті в залежності від типу словника; верифікація отриманого результату контрольною групою користувачів.

Пріоритетними задачами укладача такого словника стають, принаймні, дві функції: навчальна функція, що зумовлює його структуру, і нормативна функція надання опису терміна (значення, походження, структури, особливостей уживання, синонімів, термінологічних словосполучень, словотвірного гнізда).

Мета користувача полягає в тому, що він потребує українськомовний надійний навчальний ресурс (термінологічний словник) для отримання необхідної фахової інформації для підвищення свого професійного рівня. Більше того, для укладання навчального термінологічного словника потрібний комплексний набір даних, які укладач отримує, використовуючи знання: а) широкого спектру лінгвістичних галузей (графіки, фонетика, морфології, етимології, словотвору, симпатки, стилістика, фразеології, синтаксис, лінгвістики тексту, дискурсології, когнітивної лінгвістики тощо); б) семіотики; в) математики (математичної статистики); г) засад когнітивного моделювання; д) знання спеціальної галузі для визначення ієрархії фрейму цієї терміносистеми; ж) потенційних можливостей інформаційних і комп'ютерних технологій для комп'ютерної обробки даних, отриманих на всіх етапах роботи над укладанням словника, і виконання завдання замовника; з) методикою викладання рідної або іноземних мов.

Серед пріоритетних завдань користувача такимио словниками повинні бути комунікативні вимоги, в нашому випадку - вимоги користувача-студента, для якого першочерговою вимогою є створення зручних умов вивчення мови, забезпечення доступу до необхідної мовної інформації: користувач "сподівається на те, що словник не лише міститиме інформацію про конкретне слово як явище самодостатнє, а й охоплюватиме засоби, які сприятимуть реалізації потрібних йому комунікативних інтенцій" [6, с.21].

Кафедра прикладної лінгвістики Національного університету кораблебудування імені адмірала С. Й. Макарова поставила за одне із своїх першочергових завдань підготовку прикладних лінгвістів, готових для виконання різних прикладних лінгвістичних завдань, до яких належить і розбудова теперішнього і майбутнього українськомовного термінологічного словникарства на прикладі розробки навчальних

словників на конкретні замовлення технічних кафедр університету, напр., навчальний термінологічний словник "Суднові трубопровідні системи" і навчальний термінологічний словник "Енергетичний менеджмент" для відповідних спеціальностей.

Словник навчального термінологічного словника "Суднові трубопровідні системи" містить терміни загальносуднових систем та систем суднових енергетичних установок (дизельних, паро- і газотурбінних), що характеризуються широким спектром номенклатури як самих систем, так і обладнання. Словник розроблявся у вигляді тезауруса, в якому інформація впорядкована і систематизована за тематичним принципом відповідно цієї предметної галузі. Додатково додається алфавітний покажчик термінів (близько 500 лексичних одиниць) українською, російською, англійською мовами. Корпус Словника містить: 1) класифікаційну частину з логіко-семантичними структурами тем і підтем (понятійні поля); 2) контекстуальну частину, яка представлена дефініціями основних понять, тобто глосарієм; 3) ідеографічну частину, яка показує тезаурус; 4) енциклопедичну частину з текстами, які дають змогу навести приклади дискурсозалежного функціонування термінів; 5) українсько-російсько-англійський словник; 6) англо-російсько-український словник. Словник реалізовано у паперовому й електронному варіантах для встановлення комп'ютері та у вигляді повноцінної і мобільної версії веб-сайту для зручності у використанні. Планується розробка мобільного додатку, але поки нас стримує вартість такої розробки для різних мобільних операційних систем.

Підготовка спеціалістів з енергетичного менеджменту розпочалася не так давно, хоч ця сфера діяльності у світі не вважається новою. НУК ім. адмірала С. Й. Макарова протягом декількох років був активним партнером європейського проекту BSEEP (Black Sea Energy Efficiency Project), що, з одного боку, дало змогу накопичити значний досвід підготовки, організації, імплементації проектів, пов'язаний з енергозбереженням на муніципальному рівні, а з іншого, - викликало необхідність систематизації термінологічної бази цієї галузі. Для об'єктивної підборки реєстрових слів - термінів був використаний метод фреймового моделювання, тобто побудови багаторурсної структури, яка характеризується доволі складними відношеннями між субфреймами, слотами, підслотами і системно об'єднує понад 300 термінологічних одиниць (слів і словосполучень). Електронний навчальний термінологічний словник передбачено використовувати в комплексі з електронним навчальним посібником.

Укладання цих словників передбачало вирішення низки лінгвістичних завдань, пов'язаних з омонімією, полісемією, синонімією. Щодо електронної версії, то обов'язковими вимогами користувачів були: швидкий, зручний доступ до словника, монтування інформації за декількома критеріями, фільтрація, авторизація, можливість створення власного контенту, можливість ставити питання укладачу, мультимедійність, інтерактивність, можливість включення гіпертексту для наглядності функціонування конкретного терміна в реальному текстовому оточенні, можливість редагування для гарантії оновлення.

Отже, плідний союз термінологічних і термінографічних теоретичних досліджень і практичної діяльності у сфері укладання термінологічних словників дає змогу достатньо оптимістично оцінювати українськомовне словникарство, хоч у цій лінгвотермінографічній царині існує багато проблем. Однією з них ми вважаємо створення оптимальних професійних методологій розробки одно- і багатомовних навчальних термінологічних словників, які дадуть змогу нормалізувати стандартизацію різних термінологічних систем, побачити процеси їхньої еволюції, раціонально використовувати їх як зручний та ефективний ресурс сучасного навчального процесу.

Література

1. Баранов А. Н. Введение в прикладную лингвистику. М. : УРСС, 2001. 360 с.
2. Білозерська Л. П., Возненко Н. В., Радецька С. В. Термінологія та переклад: Навч. посібник для студентів філологічного напрямку підготовки. Вінниця: НОВА КНИГА. 2010. 232 с.
3. Вакуленко М. О. Українська термінологія: комплексний лінгвістичний аналіз. Івано-Франківськ: Фоліант, 2015. 361 с.
4. Васенко Л. А., Дубічинський В. А., Кривець О. М. [та ін.]. Прикладне термінознавство: Навч. посіб. Ч. 1. Х.: Нац. техн. ун-т "Харк. політехн. ін-т". 2003. 144 с.
5. Васильєва Л. П. Роль сучасних українсько-південнослов'янських двомісних словників у створенні української національної лінгвістичної інфраструктури. *Мовознавство*. 2018. № 6. С. 20-30.
6. Васильєва Л. П. Термінологічні дослідження в південнослов'янських країнах: напрями, перспективи. *Мовознавство*. 2018. № 1. С. 24 - 36.
7. Вознюк Г. Л. та ін. Термінологічна лексика в системі професійного мовлення. Методичні вказівки. Львів: "Львівська політехніка", 2010. 92 с.
8. Д'яков А. С., Кияк Т. Р., Куделько З. Б. Основи термінотворення. Семантичні та соціолінгвістичні аспекти. Київ: Видавничий дім "КМ Academia", 2000. 217 с.
9. Загнітко А. П. Лексикографічні технології тлумачення граматичної семантики // *Мовознавство*. № 3. 2018. С. 3-14.
10. Зубков М. Г. Сучасна українська ділова мова : Конспект лекцій. Харків: 2011. 46 с.
11. Казимирова І. А. Прикладна лінгвотермінографія. *Мовознавство*. 2017. № 2. С. 55-69.
12. Лисенко О. А. Мова і стиль судочинства: Практикум. Харків: 2003.
13. Михайлова О. Г., Сидоренко А. А., Сухопар В. Ф. Українська наукова термінологія. Х.: Нац. техн. ун-т "Харк. політехн. ін-т", 2002. 119 с.
14. Олександрук І. В. Дефініція в логіко-лінгвістичній системі тлумачного словника. *Мовознавство*. 2018. № 1. С. 59-66.
15. Симоненко Л. О. Термін як предмет лексикографії. *Мовознавство*. 2017. № 4. С. 35-49.
16. Симоненко Л. О. Українське термінознавство кінця ХХ - початку ХХІ ст.: стан і перспективи розвитку. *Мовознавство*. № 3. 2018. С.39- 8.
17. Широков В. А., Білоноженко В. М. та ін. Лінгвістичні та технологічні основи тлумачної лексикографії / Відп. ред. В.А.Широков. К., 2010. 295 с.

References

1. Baranov, A. M. (2001), *Introduction to applied linguistics [Vvedenie v prikladnuyu lingvistiku]*, M. : URSS, 360 p.
2. Bilozers'ka, L. P., Voznenko, N. V., Radets'ka, S. V. (2010), *Terminology and translation for philology students [Terminologia ta pereklad]*, Vinnitsa: NOVA KNIHA, 232 p.
3. Vakulenko, M. O. (2015), *Ukrainian terminology: complex linguistic analysis Ivano-Frankivs'k: Foliant [Ukrainska terminologia: kompleksnyy lingvistichnyy analiz]*, Kharkiv National Pedagogical University, Kharkiv, 361 p.
4. Vasenko, L.A. (2003), *Applied term studies: Part 1 [Prikladne terminoznavstvo]*, /L. A. Vasenko, V. A. Dubichinsky, O. M. Krymets et al.: National Technical University "Kharkiv Polytechnical Institute". Kharkiv, 144 p.

5. Vasylyeva, L. P. (2018), *The role of modern Ukrainian-Southern-Slavonic bilingual dictionaries in the formation of Ukrainian national linguistic infrastructure*. [Rol suchasnykh ukrainsko-pivdenoslovianskykh dvomisnykh slovnykiv u stvorenni ukrainskoi natsionalnoi linhvistychnoi infrastruktury], Movoznavstvo, Vyp. 6. pp. 20-30.
6. Vasylyeva, L. P. (2018), *Terminological studies in South Slavic countries: trends and prospects*. [Terminolohichni doslidzhennia v pivdenoslovianskykh krainakh: napriamy, perspektyvy], Movoznavstvo, Vyp. 1. pp. 24-36.
7. Voznyuk, G. L. et al. (2010), *Terminological wordstock in the system of professional language use* [Terminolohichna leksyka v systemi profesiinoho movlennia], Metodychni vkazivky. Lviv: "Lvivska politekhnik".
8. Dyakov, A. S., Kyak T. R., Kudel'ko Z. B. (2000), *The basics of term formation. Semantic and sociolinguistic aspects* [Osnovy terminotvorennia. Semantychni ta sotsiolinhvistychni aspekty], Kyiv: Vydavnychi dim "KM Academia", 217 p.
9. Zahnitko, A. P. (2018), *Lexicographic technologies of interpretation of grammatical semantics* [Leksykohrafichni tekhnolohii tлумachennia hramatychnoi semantyky], Movoznavstvo, Vyp. 3. pp. 3-14.
10. Zubov, M. G. (2011), *Contemporary Business Ukrainian* [Suchasna ukrainska dilova mova : Konspekt leksii], Kharkiv. 46 p.
11. Kazymyrova, I. A. (2017), *Applied linguoterminography in topological aspect* [Prykladna linhvoterminohrafiia], Movoznavstvo, Vyp. 2. pp. 55-69.
12. Lysenko, O. A. (2003), *Language and style of law proceedings* [Mova i styl sudochynstva: Praktykum], Kharkiv.
13. Mykhailova, O. G. (2002), *Ukrainian academic terminology* [Ukrainska naukova terminolohiia], Kharkiv National Pedagogical University, Kharkiv, 119 p.
14. Oleksandruk, I. V. (2018), *Definition in the logic-linguistic system of explanatory dictionary* [Defynitsiia v lohiko-linhvistychni systemi tлумachnoho slovnyka], Movoznavstvo, Vyp. 1. pp. 59–66.
15. Symonenko, L. O. (2017), *The term as the subject of lexicography* [Termin yak predmet leksykohrafiï], Movoznavstvo, Vyp. 4. pp. 35-49.
16. Symonenko, L. O. (2018), *Ukrainian terminological studies at the late 20th and early 1st century: the state of the art and prospects* [Ukrainske terminoznavstvo kintsia XX - pochatku XXI st.: stan i perspektyvy rozvytku], Movoznavstvo, Vyp. 3. pp. 39–48.
17. Shyrovkov, V. A., Bilonozhenko, V. M. et al. (2010), *Introduction to applied linguistics* [Linhvistychni ta tekhnolohichni osnovy tлумachnoi leksykohrafiï], Vidp. red. V. A. Shyrovkov. Kyiv, 295 p.

Н. М. Филиппова,

*Национальный университет кораблестроения имени адмирала С.О. Макарова,
кафедра прикладной лингвистики*

УКРАИНСКОЯЗЫЧНАЯ ПРИКЛАДНАЯ ТЕРМИНОГРАФИЯ

В статье основное внимание обращается на прикладной аспект украиноязычного терминоведения, а именно, на особенности предназначения учебных терминологических словарей. Анализируются некоторые достижения прикладной терминографии в Украине. Предлагается характеристика основных коммуникативно-ориентированных подходов к их созданию.

Ключевые слова: украинский язык, учебный словарь, терминология, прикладная терминография.

UKRAINIAN APPLIED TERMINOGRAPHY

The article reviews a number of recent researches dealing with the current state of term lexicography. The key concepts are identified, the relevant research ideas being highlighted as the result of the revision of "Movoznavstvo" ("Linguistics"), the theoretical Journal of O. Potebnya Institute of Linguistics and the Ukrainian Language and Information Fund of the National Academy of Sciences in Ukraine for the last three years. The review revealed the fact that recently there has been the evidence of the dynamics of Ukrainian lexicon development, its systematisation and the significant achievements in theoretical and practical lexicography which is integrated into the paradigm of research diversity of Ukrainian linguistics.

The aim of the article is to focus on one of the lexicographical challenges, namely, compiling training special dictionaries.

The attention is attracted to attract attention to applied lexicography as one of neglected spheres though it enables to use synergistic approach to the process of collecting objective and reliable vocabulary data and process them for special term dictionaries using a wide range of contemporary semantic, conceptual, communicative and pragmatic methods.

The author emphasizes the role of training term dictionaries for intensifying the teaching process and describes two projects of integrated activity of linguists, content-oriented specialists and students, the main product users. The projects are aimed at compiling training term dictionaries for the students majoring in energy management and ship pipe-laying systems at Admiral Makarov National University of Shipbuilding. The special status of training content-based dictionaries is shown which is based on integrating the register type (lexicons, thesauri), dictionary entry descriptiveness (indexes, term lists), frame modelling of a particular conceptual field of knowledge etc.

It is concluded with the statement that the potentialities of training term dictionaries have been used in rather a limited way which puts forward the necessity of intensive and integrated efforts of terminologists to further develop the methodological principles of compiling and organizing content-based vocabulary for enhancing the teaching efficiency of electronic term dictionaries.

Key words: Ukrainian language, training term dictionary, terminology, applied terminography.